Raadsmededeling openbaar

Nummer	:	60-2023
Datum	:	21 april 2023
B&W datum	:	-
Beh. Ambtenaar	:	S. van Erkelens
Portefeuillehouder	:	mr. A.B. Stapelkamp
Onderwerp	:	Opvangcrisis 6

Aanleiding:
Maandelijkse update opvangcrisis Oekraïense vluchtelingen en statushouders.

Inhoud mededeling:

SITUATIE ASIELKETEN
Er zijn te weinig opvangplekken voor asielzoekers. De verwachte landelijke instroom van asielzoekers is begin april naar boven bijgesteld naar 67.000 tot 76.000 (hoogste scenario). Het kabinet neemt met de veiligheidsregio's en gemeenten crisismaatregelen. Zo zijn er crisisnoodopvangplekken bijgekomen en worden asielzoekers tijdelijk opgevangen in cruiseschepen.

Om de asielcrisis onder controle te krijgen, heeft het kabinet verschillende maatregelen genomen. Deze tijdelijke maatregelen hebben gevolgen voor het aantal mensen dat in Nederland aankomt, de snelheid waarmee zij de asielprocedure doorlopen en de huisvesting van statushouders. Hierdoor komt er meer ruimte in de opvangcentra.

- Onder de huidige omstandigheden vindt het kabinet het niet langer verantwoord de toegezegde hervestigingsafspraken binnen de Europese Unie (EU) na te leven.
- Tot en met 2024 komen er 37.500 extra tijdelijke woningen (flexwoningen) bij. Deze zijn bedoeld voor statushouders en spoedzoekers (bijvoorbeeld mensen die door een scheiding of medische reden een andere woning nodig hebben).

De maatregel dat statushouders hun gezin pas over mogen laten komen naar Nederland als zij een passende woonruimte hebben, is vervallen.

Inmiddels is de nieuwe aanpak PRT Migratie en Integratie van start gegaan. Vooruitlopend op de Spreidingswet zullen in subregionale overleggen gezamenlijk plannen voor opvang worden ontwikkeld, voor zowel regionale (spreiding van) opvang voor asielzoekers als voor statushouders en Oekraïense vluchtelingen. De resultaten zullen worden ingebracht tijdens de PRT overleggen, waarvan de volgende in mei zal plaatsvinden. Gemeente Aalten wordt hierin vertegenwoordigd door wethouder J.C. Wikkerink.

Uitgebreide informatie op de website van de Rijksoverheid:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/aanpak-crisis-opvang-asielzoekers

STATUSHOUDERS
Huisvesting statushouders in Aalten
Inmiddels zijn 28 statushouders met hun gezin (9 huishoudens) vanuit de tussenvoorziening (officieel HAR-locatie) in Lichtenvoorde vertrokken naar een woning in de gemeente Aalten. Voor de overige 12 statushouders (7 huishoudens) volgt de verhuizing tussen nu en half augustus, als de locatie weer leeg moet worden opgeleverd. Met alle statushouders is het inburgeringstraject inmiddels opgestart.

OEKRAÏENSE VLUCHTELINGEN

Landelijk beeld opvang

Wekelijks publiceert het ministerie van Justitie en Veiligheid de cijfers over de capaciteit en bezetting van bedden in gemeentelijke opvanglocaties: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraine-in-nederland
De opvang van Oekraïners bij particulieren wordt landelijk niet apart geregistreerd, maar is af te leiden uit het aantal Oekraïners dat in de BRP is ingeschreven.
Per 7 april 2023 zijn 91.930 (10-03-2023: 91.150) vluchtelingen ingeschreven, waarvan 19.730 (10-03-2023: 19.590) bij particulieren. Het aantal particuliere opvanglocaties is voor het eerst sinds langere tijd dus weer iets toegenomen.

Voor een uitgebreide update van de situatie verwijzen we graag naar de 'Verzamelbrief opvang Oekraïne' van het Ministerie van Justitie en Veiligheid van 14 april 2023.

Lokaal beeld opvang

Opvang bij gastgezinnen (particuliere opvanglocaties; POO)
Per 21 april verblijven er in onze gemeente nog 32 Oekraïense vluchtelingen in een POO. De laatste periode zijn er verschillende vluchtelingen vertrokken naar het buitenland of naar een andere gemeente. Vijf personen wonen inmiddels in een zelfstandige woonruimte.

Opvang in gemeentelijke opvanglocaties (GOO)
Door de situatie in Oekraïne is de prognose dat er in de zomer landelijk ca. 90.000 gemeentelijke opvangplekken nodig zijn, waarvan ruim 4.500 in de regio Noord- en Oost-Gelderland. Voor de gemeente Aalten betekent dit een taakstelling van 150 gemeentelijke opvangplekken, die in de zomer gerealiseerd moeten zijn. In de gemeente zijn momenteel 48 GOO plekken beschikbaar. Om aan de taakstelling te voldoen en om de doorstroom van POO naar GOO te faciliteren, zullen er nieuwe GOO-plekken gerealiseerd moeten worden. De nieuw geformeerde projectgroep huisvesting neemt de realisatie van nieuwe GOO-plekken mee in het brede huisvestingsplan.

COMMUNICATIE

Op 29 maart is er weer een flitspeiling over de opvang van Oekraïense vluchtelingen uitgevoerd. Een paar zaken vallen op:

- Het draagvlak blijft hoog; driekwart vindt het (heel) positief dat Nederland vluchtelingen opvangt uit Oekraïne. Volgens bijna acht op de tien mogen ze opgevangen worden in de gemeente, 73 procent vindt het prima als dit in de buurt is. Maar we zien wel een geleidelijke afname van de bereidheid om zo veel mogelijk Oekraïense vluchtelingen op te vangen als dat nodig is (van 56% in maart vorig jaar naar 39% nu). Dat zie je ook terug in het deel van de mensen dat vindt dat Nederland voldoende vluchtelingen opvangt (stijging van 44% naar 55%), waarbij het aantal opvangplekken in deze periode is toegenomen.
- Sinds de eerste peiling is het aandeel dat geen behoefte heeft aan informatie toegenomen. Dit aandeel is nu echter voor meerdere metingen op rij stabiel gebleven. De interesse nam het meeste af voor informatie over welke mogelijkheden vluchtelingen uit Oekraïne hebben om deel te nemen aan de Nederlandse samenleving (-20 procentpunt).

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

- Verzamelbrief opvang Oekraïne, Ministerie van J&V, 14 april 2023

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Programma Directoraat-Generaal Oekraïense Ontheemden
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.Rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
4605176

Bijlagen
1

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 14 april 2023
Onderwerp Verzamelbrief opvang Oekraïne

Inleiding
Door de voortdurende oorlog in Oekraïne worden volgens gegevens van UNHCR 8,16 miljoen ontheemden uit Oekraïne opgevangen. De buurlanden vangen de meesten van hen op, sommigen van hen reizen verder door binnen de Europese Unie, onder meer naar Nederland.

Er zijn op dit moment 91.930 Oekraïners ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Er zijn 20.940 uitschrijvingen van Oekraïners uit de BRP geregistreerd. Daarnaast zijn er 6.320 ontheemden uit Oekraïne met een andere nationaliteit ingeschreven in de BRP en 1.260 die zich weer hebben uitgeschreven. De instroom bedraagt ongeveer 450 Oekraïners per week. Op dit moment verblijven 72.200 ontheemden uit Oekraïne in de noodopvang en 220 in de crisisnoodopvang.[1] Dit leidt tot een bezettingsgraad van 97,3 procent in de noodopvang.

In deze Verzamelbrief opvang Oekraïne blik ik kort terug op de opvang van ontheemden uit Oekraïne in de EU en Nederland en stuur ik u de kabinetsappreciatie op de mededeling *'Temporary Protection for those fleeing Russia's war of aggression against Ukraine: one year'* van de Europese Commissie. Tevens informeer ik de Kamer over de prognose voor de instroom van ontheemden uit Oekraïne in Nederland in 2023 en de stand van zaken bij de uitbetaling van voorschotaanvragen door gemeenten. Met inzage in de prognose voor instroom in 2023 en de doorvertaling hiervan in het aantal gevraagde opvangplekken bij gemeenten geef ik tevens invulling aan de toezegging van de minister van Justitie en Veiligheid aan het lid Karimi (GroenLinks) over het uitstellen van de honderd procent bezetting in het plenair debat in de Eerste Kamer over de Voortduringswet artikelen 2c en 4 Wet verplaatsing bevolking (Kamerstuk 36.081) op dinsdag 28 maart jl.

Met deze brief stuur ik u twee bijlages mee. Het betreft 1. De beslisnota en 2. De mededeling van de Europese Commissie.

[1] De meest recente cijfers vindt u op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraine-in-nederland.

Ik stuur als coördinerend bewindspersoon voor de aanpak van de opvang van ontheemden uit Oekraïne deze Verzamelbrief mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Terugblik opvang ontheemden uit Oekraïne
24 februari 2023 was het een jaar geleden dat de grootschalige militaire Russische inval in Oekraïne begon. In korte tijd bracht dit een grote stroom ontheemden op gang. Bij het Uitvoeringsbesluit van 4 maart 2022 (EU) 2022/382 heeft de Raad van de Europese Unie de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor het eerst sinds zijn bestaan geactiveerd. Diegenen die het conflict in Oekraïne ontvluchten verdienen bescherming en hebben op grond van de RTB recht op onder meer fatsoenlijk onderdak, levensonderhoud en medische zorg.

Gemeenten, veiligheidsregio's, NGO's en vele vrijwilligers hebben het afgelopen jaar een enorme prestatie geleverd door meer dan 70.000 Oekraïners op te vangen in gemeentelijke opvanglocaties. Het Rijk ondersteunt alle betrokken partijen bij het organiseren en in standhouden van de opvanglocaties. Hiervoor is onder meer de Nationale Opvangorganisatie (NOO) opgericht.[2] Deze organisatie ondersteunt sinds het voorjaar van 2022 de gemeenten en veiligheidsregio's bij de opvang van ontheemden uit Oekraïne, zowel met het uitvoeren van de bekostiging van in totaal meer dan 70.000 gemeentelijke (nood-)opvangplekken als het verstrekken van ca. 200 miljoen euro aan transitiekosten om bijvoorbeeld bestaande gebouwen geschikt te maken als opvanglocatie. Daarnaast werkt de NOO met regionale accounthouders om gemeenten te ondersteunen bij hun opvangtaak, onder andere door het geven van informatie en het delen van voorbeelden. Bovendien kunnen zij knelpunten in de uitvoering snel signaleren.

In het najaar van 2022 werd duidelijk dat de oorlog in Oekraïne niet op korte termijn zou eindigen. Daarmee bleef het bieden van bescherming aan ontheemden uit Oekraïne in de EU ook na 4 maart 2023 noodzakelijk. Daarom kondigde de Europese Commissie op 14 oktober 2022 aan geen voorstel in te dienen om de RTB per maart 2023 in te trekken, waardoor deze automatisch werd verlengd tot 4 maart 2024. Het voortduren van de oorlog en het verlengen van de RTB betekent dat ook in het aankomende jaar grote inzet van alle betrokken partijen zal worden gevraagd. Het kabinet is de gemeenten, veiligheidsregio's, NGO's en vele vrijwilligers die zich inspannen om voldoende opvangplekken te realiseren voor ontheemden uit Oekraïne zeer erkentelijk. Dit geldt tevens voor de goede samenwerking met de Oekraïense ambassade in Nederland.

Op 24 februari jl. was ik samen met de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aanwezig bij de herdenkingsbijeenkomst in de Jaarbeurs Utrecht, georganiseerd vanuit de Oekraïense gemeenschap in samenwerking met de gemeente Utrecht, de veiligheidsregio Utrecht en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit was een indrukwekkende bijeenkomst. Het is bijzonder om te zien hoe de ontheemden in Nederland troost vinden bij elkaar en terugkijken op één jaar oorlog.

[2] Kamerstuk 19637 nr. 2887.

Mededeling Europese Commissie
Op 8 maart 2023 publiceerde de Europese Commissie de mededeling '*Temporary Protection for those fleeing Russia's war of aggression against Ukraine: one year on*'[3], waarin de Europese Commissie terugblikt op één jaar activering van de RTB en op de uitvoering van het Tienpuntenplan. Het kabinet geeft hieronder een appreciatie van de mededeling van de Europese Commissie.

Terugkijkend op het eerste jaar dat de RTB actief was, concludeert de Europese Commissie dat het activeren van de RTB tot op de dag van vandaag succesvol is gebleken om snel en adequaat bescherming te bieden aan personen die Oekraïne vanwege de oorlog moesten ontvluchten.

Gecoördineerde en geharmoniseerde aanpak
Over het geheel genomen deelt het kabinet de positieve beoordeling van het functioneren van de RTB in de mededeling van de Europese Commissie. Het kabinet is het eens dat het activeren van RTB voor een sterke, EU-gecoördineerde en geharmoniseerde aanpak heeft gezorgd en dat hiermee een overbelasting van de asielsystemen in de EU-lidstaten is voorkomen. Het kabinet ziet dat de EU-lidstaten in korte tijd een enorme opgave in goede banen hebben weten te leiden en dat is een prestatie om in gezamenlijkheid trots op te zijn. Het kabinet vindt het van groot belang om ook in het aankomende jaar deze mate van eensgezindheid en solidariteit op EU-niveau te blijven voortzetten.

De Europese Commissie beschrijft in de mededeling op verschillende terreinen welke stappen er zijn ondernomen en welke vervolgstappen er in het verschiet liggen. Hieronder staat het kabinet stil bij een aantal van deze aandachtsgebieden.

Informatievoorziening over en registratie van ontheemden uit Oekraïne
Inzicht in migratiebewegingen van ontheemden, zowel vanuit Oekraïne richting de EU als binnen de EU, is en blijft heel belangrijk voor Nederland om tijdig en adequaat voorbereidingen te treffen, bijvoorbeeld op het gebied van voldoende opvangplekken. Het kabinet blijft in dit kader een bijdrage leveren aan het Blueprint-netwerk en aan het *Temporary Protection Platform.* Dit platform is erop gericht om eventuele meervoudige registraties van ontheemden uit Oekraïne in verschillende EU-lidstaten in kaart te brengen en eventueel misbruik van voorzieningen tegen te gaan.

De Europese Commissie stelt in de mededeling dat sommige lidstaten, waaronder Nederland, gedurende het eerste jaar van de RTB de reikwijdte van de Richtlijn hebben aangepast. De Europese Commissie doelt hierbij op het kabinetsbesluit van 18 juli 2022[4] ten aanzien van personen met de niet-Oekraïense nationaliteit, zogenaamde derdelanders, met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne. Zoals aan uw Kamer is gemeld op 10 februari jl.[5], gaat het om een groep van 4.660 personen die onder tijdelijke bescherming vallen tot en met 4 september 2023.

[3] Bron kan geraadpleegd worden via https://home-affairs.ec.europa.eu/temporary-protection-those-fleeing-russias-war-aggression-against-ukraine-one-year_en
[4] Kamerstuk 19637 nr. 2945.
[5] Kamerstuk 19637 nr. 3070.

Het kabinet onderschrijft het belang van een degelijke identificatie en registratie van ontheemden uit Oekraïne en ondersteunt de aanmoediging van de Commissie om de verlenging van verblijfsbewijzen te versnellen. In Nederland zijn de verblijfsbewijzen (stickers of o-documenten) voor personen met de Oekraïense nationaliteit reeds per brief verlengd tot het einde van de actieve werking van de RTB. U bent daarover per brief geïnformeerd op 17 februari jl.[6] Personen met de niet-Oekraïense nationaliteit hebben een nieuw verblijfsbewijs (o-document) ontvangen. Afhankelijk van de tijdelijke dan wel permanente verblijfsvergunning is deze geldig tot 4 september 2023 of 4 maart 2024.

Een Whole-of-society approach: toegang tot zorg, onderwijs, werk en opvang
De zienswijze van de Europese Commissie dat er bijzondere aandacht moet worden besteed aan kwetsbaren, waaronder alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) en kinderen met een beperking, wordt gedeeld door het kabinet. De adequate opvang en bescherming van kinderen krijgt nog steeds de grootst mogelijke zorg van Nederland. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met alle relevante partners. De registratie van deze groep verloopt goed sinds de nieuwe procesafspraken van juni 2022 zijn ingegaan.[7] Wij herkennen het beeld dat veel amv's arriveren met een begeleider. Nidos is vanaf de aankomst in Nederland betrokken bij dit proces en onderschrijft dat zij ingeschakeld kunnen worden mocht er iets in de situatie van de amv veranderen.

Ook wordt door de Europese Commissie geconstateerd dat ontheemden uit Oekraïne, en dan met name de meest kwetsbare groepen zoals alleenreizende vrouwen en (minderjarige) kinderen, gedurende hun reis vanuit Oekraïne richting EU-landen en ook bij aankomst in een EU-land ten prooi kunnen vallen aan mensenhandelaren/netwerken. Het kabinet zet zich daarom zowel op nationaal als internationaal niveau in op het zoveel mogelijk voorkomen en signaleren van mensenhandel, onder meer door bewustwording te creëren bij gemeenten, particulieren en ontheemden en ondersteunt daarmee de oproep en de vervolgstappen van de Commissie.

Op het gebied van onderwijs ondersteunt het kabinet de stappen die de Europese Unie heeft gezet om de toegang tot onderwijs te bevorderen en te stimuleren dat onderwijspersoneel uit Oekraïne kan worden ingezet. Zo heeft het kabinet de mogelijkheid gecreëerd om in het primair en voortgezet onderwijs tijdelijke onderwijsvoorzieningen in te richten ten behoeve van Oekraïense leerlingen. In deze onderwijsvoorzieningen is ruimte gemaakt voor een aangepast curriculum en mogen bevoegde leraren uit Oekraïne (tijdelijk) lesgeven. Ook in mbo- en ho-instellingen stromen Oekraïense studenten in. De overheid en gemeenten stimuleren dat kinderen en jongeren zo snel mogelijk een goed onderwijsaanbod ontvangen en dat leraren uit Oekraïne aan de slag gaan in het onderwijs. Inmiddels zijn ruim 20.000 leerplichtige Oekraïense kinderen ingeschreven in het primair en voortgezet onderwijs.

Het kabinet erkent ook het belang van noodzakelijke medische zorg voor ontheemden uit Oekraïne, zoals de Europese Commissie benadrukt. In Nederland wordt daarin voorzien via de Regeling Medische zorg Ontheemden (RMO). Daarnaast wordt door gemeenten voorzien in begeleiding, ondersteuning en zorg

[6] Kamerstuk 19637 nr. 3071.
[7] Kamerstuk 19637 nr. 2942.

voortkomend uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en het vanuit de Wet Publieke Gezondheid laten uitvoeren van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg, het prenataal huisbezoek en het Rijksvaccinatieprogramma. Ook hebben ontheemden toegang tot de Nederlandse bevolkingsonderzoeken en hebben zij via de Regeling Medische Zorg Asielzoekers (RMA) toegang tot langdurige zorg met verblijf (Wlz). Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid is een opdracht verleend aan twee tolkendiensten waardoor zorgverleners kunnen communiceren met Oekraïense patiënten.

De inzet van de Europese Commissie om beleid dat leidt tot zelfredzaamheid te bevorderen, past goed binnen het kabinetsbeleid voor de langere termijn, waarover uw Kamer reeds is geïnformeerd.[8] Het kabinet heeft daartoe onder andere verstrekkingen aan ontheemden uit Oekraïne meer in lijn gebracht met nationale wet- en regelgeving op het gebied van bijstand en verstrekkingen aan asielzoekers en statushouders.

Het kabinet benadrukt hier ook het belang van werk voor ontheemden uit Oekraïne. In Nederland is de arbeidsparticipatie onder ontheemden uit Oekraïne snel op gang gekomen. De ontheemden uit Oekraïne worden, in nauwe samenwerking met werkgevers, maatschappelijke organisaties, (mede)overheden en vrijwilligers, ondersteund bij het vinden van (passend) werk. Op 1 november 2022 had bijna de helft van de ontheemden tussen de 15 en 65 jaar in Nederland werk gevonden. Zoals beschreven door de Europese Commissie is het van belang hierbij aan te sluiten op de behoeften van de doelgroep, zoals het openstellen van kinderopvang en kinderopvangtoeslag en de mogelijkheid te werken als zelfstandige. In de *lessons learned* brief van 22 februari jl. heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stilgestaan bij de lessen die getrokken kunnen worden uit afgelopen jaar en is toegezegd in de eerste helft van 2023 terug te komen met een besluit op de mogelijkheid om het werken als zelfstandige voor deze groep open te stellen.[9] Op basis van signalen van werkgevers en van de Oekraïense gemeenschap is het kabinet daarnaast op de hoogte van de obstakels die de taalbarrière op kan leveren op de werkvloer. Om deze obstakels weg te nemen en ontheemden uit Oekraïne te ondersteunen naar (passend) werk stelt de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 15 miljoen euro beschikbaar voor taallessen voor volwassen ontheemden uit Oekraïne.[10]

Op het gebied van opvang, spreekt de Europese Commissie waardering uit voor de vele initiatieven in de EU om ontheemden in particuliere kring op te nemen en benoemt daarbij het '*Safe Homes initiative'* om lidstaten en private partijen hierbij te ondersteunen. In Nederland verblijven ca. 2270 ontheemden uit Oekraïne in de particuliere opvang via RefugeeHomeNL, het consortium van het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk, Leger des Heils en Takecarebnb. Het Nederlandse Rode Kruis is op dit moment in de opstartfase van het 'Safe Homes' project. De opgedane kennis over de opvang van ontheemden in de particuliere opvang en de positie van kwetsbare groepen worden daarbij meegenomen. Voor de langere termijn wordt momenteel verkend op welke wijze de opvang voor ontheemden uit

[8] Kamerstuk 19637 nr. 3021.
[9] Kamerstuk 36045 nr. 149.
[10] Kamerstuk 19637 nr. 3071.

Oekraïne gerealiseerd kan worden. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bredere woningbouwopgave.

De Europese Commissie staat tot slot stil bij de financiële initiatieven om lidstaten te ondersteunen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid onderzoekt de ruimte voor financiële ondersteuning binnen de reeds aan Nederland toegewezen en ingezette Europese middelen in het kader van de Europese migratie en veiligheidsfondsen.

Een blik vooruit
In het laatste onderdeel van de mededeling kijkt de Europese Commissie vooruit. Het kabinet onderschrijft het standpunt van de Europese Commissie dat de Europese Unie Oekraïne zal blijven steunen in de strijd tegen de Russische agressie, zo lang als nodig. Gezien het huidige verloop van de oorlog en de eerder aan uw Kamer gestuurde rapportages van onder andere Clingendael, is de verwachting dat voorlopig niet veel ontheemden naar Oekraïne terug zullen keren en de instroom gestaag voortzet. Dat betekent dat Nederland zo lang als nodig bescherming biedt aan hen die de oorlog in Oekraïne ontvluchten.

De RTB is op dit moment actief tot 4 maart 2024 en deze activering kan door middel van Europese besluitvorming op politiek niveau nogmaals worden verlengd met een jaar, tot 4 maart 2025. De Europese Commissie geeft in de mededeling aan 'klaar te staan' om de toepassing van de RTB te verlengen.

Het is mogelijk dat bescherming van ontheemden uit Oekraïne ook na 4 maart 2025 nog nodig is. Het kabinet vindt het daarbij van belang dat de keuze voor een voortzetting van het verblijf van de ontheemden uit Oekraïne na maart 2025 op Europees niveau wordt gecoördineerd, om op deze manier grote verschillen in aanpak tussen lidstaten – en als gevolg daarvan mogelijk secundaire stromen van ontheemden – te voorkomen. Het kabinet verkent momenteel zowel op nationaal als op Europees niveau de mogelijkheden.

De Europese Commissie stelt zich in de mededeling ook op het standpunt dat de RTB haar waarde heeft bewezen en dat deze onderdeel moet blijven van het instrumentarium van de EU in de toekomst. Het kabinet is het hiermee eens. Hierbij is het is dan evenwel wenselijk om in de Richtlijn op sommige punten meer duidelijkheid te verschaffen, bijvoorbeeld ten aanzien van de rechten en voorzieningen die aan tijdelijke bescherming verbonden zijn. De Commissie vindt ook dat de EU moet worden uitgerust met de benodigde instrumenten om alle vormen van crises tegen te gaan. Hiervoor moeten de RTB en de door de Commissie voorgestelde Crisisverordening op elkaar worden afgestemd. Het kabinet ziet mogelijke voorstellen vanuit de Europese Commissie hiertoe graag tegemoet alvorens een beoordeling te kunnen geven.

Tot slot staat de Europese Commissie stil bij de terugkeer van Oekraïners naar hun thuisland. Het kabinet ziet dat de oorlog nog vol in gang is en dat terugkeer van grotere groepen ontheemden op dit moment een zaak voor de langere termijn is. Het kabinet steunt de stelling van de Europese Commissie dat terugkeer ook een belangrijke overweging is in het kader van wederopbouw van Oekraïne. Ten aanzien van herstel en wederopbouw, geeft de Commissie op het gebied van herstel en wederopbouw van Oekraïne aan meer inzet te willen plegen op het *Multi-agency Donor Coordination Platform*. Het kabinet ondersteunt dit en

wil daarnaast graag door vaste vertegenwoordiging dichter betrokken worden bij het genoemde platform.

Prognose voor de instroom van ontheemden uit Oekraïne in Nederland in 2023

In de brief van 16 december jl.[11] heb ik u geïnformeerd over de systematiek die samen met de VNG en veiligheidsregio's is vastgesteld om te komen tot een heldere en voorspelbare opgave voor de gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO). Daarbij heb ik aangegeven dat deze systematiek uitgaat van een prognose. Inmiddels is een eerste prognose voor de instroom van ontheemden uit Oekraïne voor 2023 opgesteld. Bij de totstandkoming van deze prognose zijn de piek-scenario's uit de Clingendaelrapportage *Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden: Piekscenario's door nieuwe offensieven*, genoemd in de brief van 17 februari jl.[12], meegenomen.

Uit deze prognose volgt een netto-instroom (instroom min uitstroom) van 47.500 ontheemden uit Oekraïne in Nederland in 2023. Uitgaande van het aantal ontheemden uit Oekraïne in Nederland per 8 januari 2023, te weten 87.880[13], volgt hieruit dat er medio juli 2023 rekening moet worden gehouden met 111.630 en eind 2023 met 135.380 ontheemden uit Oekraïne in Nederland. Het kabinet zal uw Kamer cf. de vastgestelde werkwijze en in lijn met de aankondiging in de Miljoenennota in de Voorjaarsnota informeren over de wijze waarop in de begroting rekening wordt gehouden met deze prognose en de Oekraïne-regelingen na Q2 2023.

Op basis van deze prognose, het verloop van de oorlog en de aanhoudende instroom van ontheemden uit Oekraïne, is er op dit moment geen aanleiding de opgave voor het realiseren van 90.000 opvangplekken GOO per juli 2023 te herzien. Het Rijk zal bij deze opgave uiteraard maximale ondersteuning blijven bieden aan de gemeenten en Veiligheidsregio's. Het kabinet heeft op 10 februari jl. besloten om personen met de niet-Oekraïense nationaliteit met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne nog zes maanden langer (tot 4 september 2023) onder de RTB te laten vallen, waardoor zij langer in de GOO kunnen verblijven. De implicaties hiervan zullen bij de hierna genoemde herijking van de prognose en eventuele bijstelling van de opvangopgave worden bezien.

Inherent aan een prognose is dat deze aan vele externe factoren onderhevig is en daardoor erg complex blijft. Als er een afwijking optreedt in deze factoren zal ook de realisatie afwijken van de prognose. Daarom is een proces voor monitoring en herijking van de prognose ingericht. Belangrijk onderdeel van de monitoring is de toetsing van de realisatie van de instroom versus de prognose van de instroom. Elke twee maanden zal op basis daarvan worden bezien of dit aanleiding vormt de

[11] Kamerstuk 19637 nr. 3021.
[12] Kamerstuk 19637 nr. 3071.
[13] Bron BZK: BRP-inschrijvingen (netto) van ontheemden met de Oekraïense nationaliteit (exclusief overige nationaliteiten/derdelanders) op peildatum 8 januari 2023. Op de peildatum 1 januari 2023 waren geen BRP-gegevens bekend.

opvangopgave aan te passen. Verder is het uitgangspunt dat de prognose twee keer per jaar, ten behoeve van de budgettaire besluitvorming in het kader van de Voorjaarsnota en de augustusbrief, zal worden herijkt. Als actuele ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, kan de prognose tussentijds worden bijgesteld. De eventueel bijgestelde prognose, kan eveneens aanleiding geven de opvangopgave aan te passen. Met deze systematiek waarborgen wij dat de opgave voor gemeenten en Veiligheidsregio´s tijdig en helder is, maar ook flexibel kan worden op- en afgeschaald.

Voorschotaanvraag gemeenten
Gemeenten zijn een onmisbare schakel in de opvang van ontheemden uit Oekraïne en hebben het afgelopen jaar een grote prestatie geleverd. Op dit moment vangen zij meer dan 70.000 ontheemden uit Oekraïne op in de gemeentelijke opvang.

Doordat er het afgelopen jaar in korte tijd voor veel ontheemden opvang gerealiseerd moest worden, hebben sommige gemeenten in de hectiek van de crisis verzuimd tijdig een voorschotaanvraag voor de opvang in 2022 in te dienen. Het uitgangspunt van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne, zoals reeds verwoord in een brief aan uw Kamer van 21 maart 2022[14], is dat gemeenten een reële compensatie van de extra kosten als gevolg van de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangen.

Formeel is er sprake van een onrechtmatigheid dat ik nog voorschotten over 2022 uitkeer. Deze onrechtmatigheid wordt echter opgeheven bij de in te dienen verantwoording en afrekening later dit jaar. Door de voorschotten in 2023 te betalen, keer ik uit waar gemeenten recht op hebben en worden eventuele liquiditeitsproblemen voorkomen. Gezien de formele onrechtmatigheid heb ik uw Kamer aan de hand van dit schrijven wel actief willen informeren over mijn besluit.

Conclusie
Tot slot benoem ik wederom dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden die zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel kunnen opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Ik blijf mij, samen met mijn collega's, inspannen om uw Kamer tijdig en adequaat te blijven informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

E. van der Burg

[14] Kamerstuk 19637 nr. 2890.